

Opinnäytetyö (AMK)
Viestinnän koulutusohjelma
Elokuva
2012

Eemi Lehto

ELOKUVAAJAN ESITUOTANTO

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

Turun ammattikorkeakoulu

Viestinnän koulutusohjelma | Elokuvan suuntautumisvaihtoehto

21.4.2013 | 23 sivua

Ohjaaja: Vesa Kankaanpää

Eemi Lehto

ELOKUVAAJAN ESITUOTANTO

Yritän selvittää, mitä kuvaajan pitäisi tehdä ennen kokopitkän elokuvan kuvauksia. Lopuksi vertailen esille nousseita seikkoja omiin opiskelijatuotantoihini.

Opiskelijatuotannoissa tuotannollisina ongelmina voi olla oma tai muiden osaamistaso, ajan riittävyys tai työryhmän kasaaminen. Ammattilaisilla taas aiheuttaa jatkuvaa päänvaivaa rahan riittävyys, mikä vaikuttaa myös kuvaajan työhön jatkuvasti.

Käyn läpi esimerkiksi käsikirjoituksen purkamista, kuvauspaikkojen etsimistä ja kuvasuunnittelua. Tarkoitukseni on selvittää muutamia itselleni uusia asioita ennakkotyöskentelystä, ja lopuksi verrata oppimiani asioita omaan työskentelyyni. Lähdemateriaalina toimii pääosin kuvaaja Perer Flinckenbergin haastattelu.

ASIASANAT:

elokuva, kuvaus, elokuvaus, esituotanto, kuvasuunnittelu

Eemi Lehto

CINEMATOGRAPHER'S PRE-PRODUCTION

I'm trying to find out, what cinematographer should do in order to prepare for shooting a feature film. In the end, I compare the things I found out to my previous student films.

In student's films, productions may struggle with lack of crew's knowledge, amount of time given, or difficulties in getting the crew together. With professionals, money is always a factor, which keeps affecting the cinematographers work also.

I'm going to discuss about the script breakdown, location scouting and storyboarding for example. I'm trying to find out some new things about pre-production, and then compare that with my own methods. My main source material is my interview with the cinematographer Peter Flinckenberg.

KEYWORDS:

Film, photography, cinematography, pre-production, storyboarding

SISÄLTÖ

KÄYTETYT LYHENTEET (TAI) SANASTO	5
1 JOHDANTO	6
2 FLINCKENBERG JA MISS FARKKU-SUOMI	7
3 ESITUOTANNON MERKITYS	8
4 KÄSIKIRJOITUKSEEN TUTUSTUMINEN	8
5 KUVAUSPAIKKOJEN ETSIMINEN	12
6 KUVASSUUNNITTELU	13
6.1 Avoimena muutoksille	13
6.2 Budjetin rajat	13
6.3 Storyboard ja pohjapiirros	14
6.4 Call sheetit	14
7 KAMERATESTIT	18
8 JÄLKITYÖT, EFEKTIT	20
9 LOPUKSI: VERTAILUA OMAAN TYÖSKENTELYYN	22
9.1 Budjetin kanssa toiminen	22
9.2 Työmäärä	22

KÄYTETYT LYHENTEET (TAI) SANASTO

Kraana	mekaaninen nostolaite, jolla voidaan tehdä kamera-ajaja sekä sivulle- että ylöspäin
Steadicam	kameranvaikain, kiinnitetään valjailla steadicam-operoijaan kiinni. pitää kuvan vakaana operoijan kävellessä
Call sheet	kuvauspäivää varten laadittava aikataulu
Setti	elokuvan kuvauspaikalla se alue, joka näkyy kameran edessä, sekä sitä ympäröivä kuvauskalusto ja ihmiset

1 JOHDANTO

Tutkin opinnäytetyössäni kuvaajan ennakkotyöskentelyä pitkässä fiktioelokuvassa. Mielestäni juuri suunnitteluvaihe on kuvaajalle ehdottomasti tärkein työvaihe, josta kuitenkin keskustellaan paljon vähemmän kuin kuvauksista ja varsinaisesta lopputuloksesta.

Oma kokemukseni fiktion kuvaajana rajoittuu lähinnä koulun lyhytelokuvatuotantoihin. Olisin nyt kiinnostunut lähinnä siitä, mitä asioita suuremmassa ammattituotannossa tehdään eri tavalla. Opinnäytetyöni onkin suunnattu ensisijaisesti sellaisille kuvaajille, jotka ovat jo käyneet muutaman opiskelijatuotannon läpi ja hallitsevat perusasiat, ja ovat halukkaita tietämään jotain isommista tuotannoista.

Tutustuin aiheeseen haastattelemalla kuvaaja Peter Flinckenbergiä. Keskityimme erityisesti hänen kuvaamaansa Miss Farkku-suomi -elokuvaan. Halusin keskittyä haastattelussa yhteen elokuvaan, jotta pääsisimme aiheeseen käsiksi mahdollisimman konkreettisesti todellisten esimerkkien kautta. Keskustelussa kuitenkin tuli esille suuri määrä sellaisia ajatuksia, jotka pätevät moniin muihinkin tuotantoihin.

Esituotantoprosessi osoittautui niin laajaksi aiheeksi, etten edes yritä käsitellä sitä tyhjentävästi alusta loppuun. Sen sijaan kerron muutamista seikoista, mitä haastattelussani sattui tulemaan ilmi. Kaikki kirjoittamani asiat ovat joko sellaisia, jotka ovat olleet minulle itselleni täysin vieraita, tai joihin en ole kiinnittänyt riittävästi huomiota omassa työskentelyssäni.

Itselleni tämän tekstin kirjoittamisesta on ollut valtavasti hyötyä. Tulen varmasti muuttamaan omaa työskentelyäni tulevissa tuotannoissa tämän perusteella. Toivottavasti olen saanut ainakin pienen osan omasta valaistumisestani puristettua tekstin muotoon, niin että siitä olisi hyötyä myös jollekin toiselle aloittelevalle kuvaajalle.

2 FLINCKENBERG JA MISS FARKKU-SUOMI

Peter Flinckenberg F.S.C. (1971) on kuvannut useita fiktio- ja dokumenttielokuvia, joista tunnetuimpia lienevät Nousukausi (2003), sekä Sooloilua (2007). Hän valmistui elokuvaajaksi Taideteollisesta korkeakoulusta 2003. Flinckenberg on Suomen Elokuvaajien yhdistyksen jäsen.

Haastattelussamme keskityimme enimmäkseen hänen kuvaamaansa Miss Farkku-suomi -elokuvaan (2012). Elokuva perustuu Kauko Röyhkän samannimiseen, osittain omaelämäkerralliseen romaaniin, joka sijoittuu 1970-luvun Ouluun. Itseään etsivä nuorimies Välde rakastuu luokan kauneimpaan tyttöön Pikeen, joka voittaa Miss Farkku-suomi -nimisen kauneuskilpailun. Valloittaakseen sosiaalisesti korkeammalla tasolla olevan Piken Välde päättää erottautua muista ja alkaa soittaa bändissä.

3 ESITUOTANNON MERKITYS

Suomalaisessa elokuvanteossa budjetit ovat yleensä pieniä, ja niitä yritetään venyttää riittämään mahdollisimman pitkälle. Kuvauspäivien määrä vähenee jatkuvasti, ja kuvauksista tulee yhä enemmän kilpajuoksua aikaa vastaan. Tarkalla ennakkosuunnittelulla voidaan varmistaa, että tiukasta kuvauspäivästä saadaan irti niin paljon kuin mahdollista. Suojaviivaongelmat on paljon helpompi ratkaista yksin omassa kodissaan, kuin sadan avustajan, viiden hevosen ja kuvausryhmän odotellessa varpaat jäässä kuvauspaikalla.

Suomalaiset elokuvantekijät käyttävätkin kuvien suunnitteluun usein enemmän aikaa kuin Keski-euroopan kollegansa. Tarkalla ennakkosuunnittelulla pystytään venyttämään pientä budjettia, ja saadaan elokuvat näyttämään isommilta kuin ne oikeasti ovatkaan. Toisaalta myös ennakkosuunnitteluun käytettävät rahat ovat tiukassa. Osassa tuotannoista kuvaaja, ohjaaja tai varsinkin lavastaja saattavat joutua tekemään paljonkin suunnittelutyötä ilmaiseksi. Taiteellinen kunnianhimo on kuitenkin kaikilla sen verran korkealla, ettei tunteja aina haluta alkaa laskea tarkemmin.

Kuvien todellinen syntypaikka ei ole välttämättä kuvauspaikalla, vaan ennemminkin kuvaajan työpöydällä. Kamera ei valmista kuvaa, vaan ottaa talteen sen, mitä kuvaaja ja ohjaaja ovat omissa päissään kehitelleet. Kuvauksiin tullaan vasta kun kaikki oleellinen ja epäoleellinen on jo valmiiksi suunniteltu. Kuvauksissa voi toki tehdä asioita vielä suunniteltua paremmin.

4 KÄSIKIRJOITUKSEEN TUTUSTUMINEN

Yleensä ohjaaja valitsee elokuvalleen haluamansa kuvaajan, ja tuottaja ottaa tähän sitten yhteyttä. Kuvaaja lukee tekstin läpi, ja päättää sitten, haluaako lähteä mukaan kyseiseen elokuvaan. Toki käytännössä ohjaaja ja kuvaaja yleensä tuntevat toisensa jo entuudestaan, ja elokuva on voinut olla heillä vireillä jo pitkän aikaa tässä vaiheessa.

Kuvaaja kiinnitetään projektiin yleensä noin vuotta ennen kuvausten alkamista. Toki vuoden aikana voi tulla muitakin keikkoja, mutta tästä esituotanto kuitenkin

vähitellen alkaa. Pitkästä elokuvasta maksetaan jokin ennalta sovittu könttäsomma esituotannosta, samoin kuvauksista ja jälkituotannosta. Summaa ei makseta kerralla, vaan siitä tipahtelee tilille vähitellen matkan varrella.

Flinckenberg sanoo, ettei halua ohjaajan vielä kertovan mitään elokuvasta ennen ensimmäistä lukukertaa. Teksti kannattaa lukea läpi rauhallisessa paikassa ja varata sille hyvin aikaa. Ensimmäisellä lukukerralla kannattaa vielä keskittyä pelkkään tarinaan, eikä vielä liikaa pähkäillä kuvien kanssa. Tekstiin ei tarvitse tehdä vielä mitään merkintöjä.

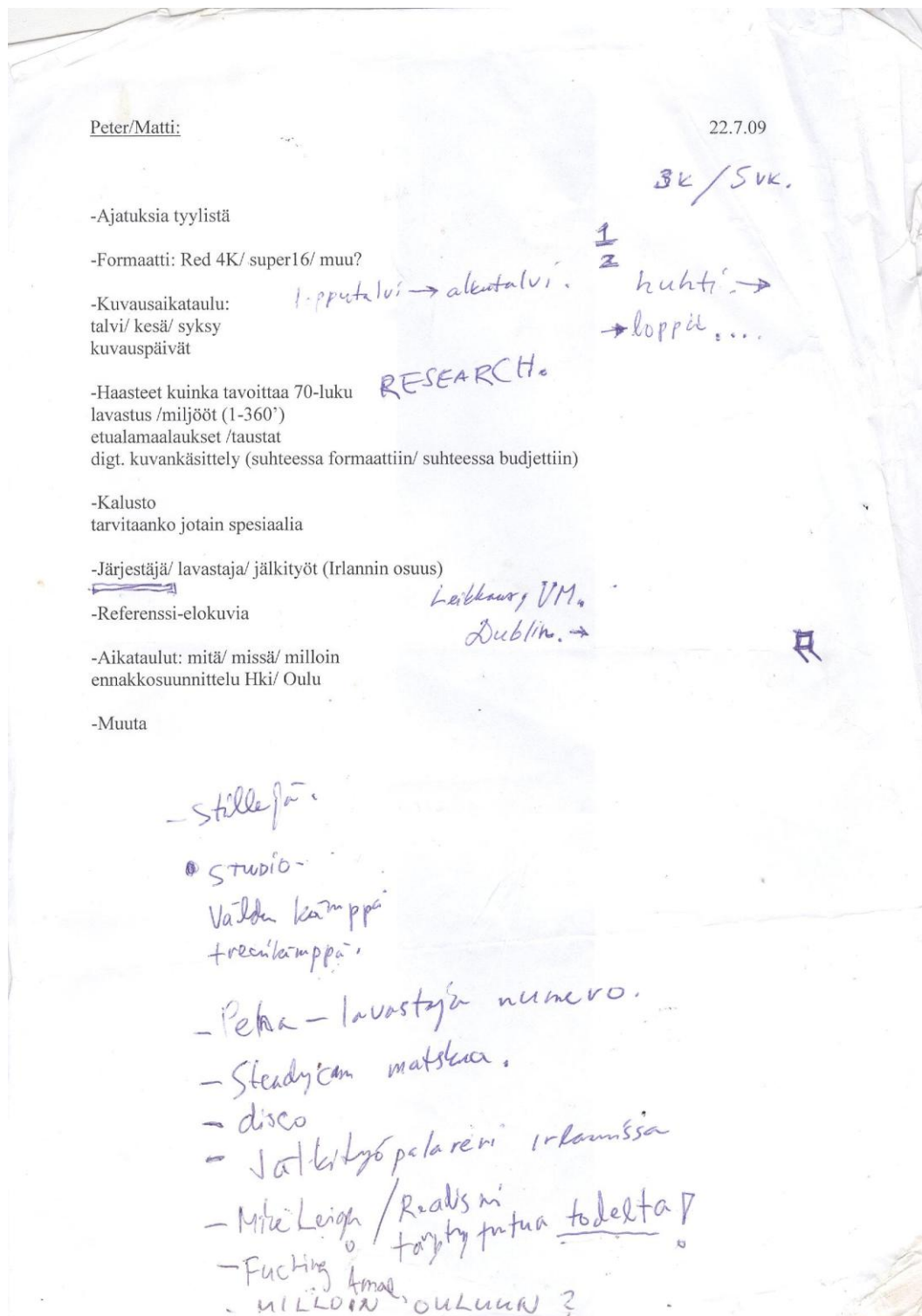
Käsikirjoituksen luettua on aika tavata ohjaaja ja käydä läpi, mitä hän on ajatellut kuvaustyylistä. Kuvaustyylin hahmotteleminen alkaa, ja mahdollisesti haetaan referenssejä elokuvista, musiikkivideoista tai vaikka luolamaalauksista. Sen jälkeen kuvaaja lukee tekstin uudestaan läpi näiden keskustelujen pohjalta, hieman uudistuneesta näkökulmasta.

Tässä vaiheessa todennäköisesti jo näkee paljon kuvia mielessään. Niistä ei kuitenkaan kannata pitää liian tiukasti kiinni. Kerronnan tyyli kehittyy jatkuvasti, ja tulee muuttumaan vielä paljon. Kiirettä ei ole, kannattaa hahmotella ensin suuret suuntalinjat, jotka koskevat koko elokuvan tyyliä. Jossain vaiheessa sitten voi alkaa miettiä ideoita yksittäisiin kohtauksiin. Aivan viimeisenä tulee sitten kohtausten jakaminen yksittäisiksi kuviksi.

Käsikirjoitukseen yleensä tulee vielä muutoksia, joskus jopa aivan viimeiseen iltaan asti. Elokuva on jatkuvassa myllerryksen tilassa, joten aluksi ei kannata tehdä liian tarkkoja suunnitelmia. Jopa kokonaisia kohtauksia voi vielä jäädä pois tai muuttua kokonaan toisenlaisiksi, joko taiteellisista tai taloudellisista syistä.

Tässä vaiheessa elokuva pyörii kuvaajan mielessä jatkuvasti. Jos sitä joskus ei ajattele, niin se pyörii alitajunnassa. Uusia ideoita voi syntyä missä tilanteessa tahansa. Kannattaa nukkua hyvät yöunet, sillä aivot jatkavat yöllä päivällä ajateltujen asioiden käsittelyä. Monet vaikeat asiat voivat tuntua seuraavana päivänä jo paljon helpommilta.

Alla Flinckenbergin alustavia ajatuksia ja kysymyksiä kuvaustyylistä sekä tuotannollisista seikoista Miss Farkku-Suomi elokuvaan. Muistiinpanot on laadittu aivan esituotannon alkuvaiheessa. Tämän jälkeen yksi sivu käsikirjoitusta muutamilla kuvaajan muistiinpanolla.

34 INT. VÄLDEN KOTI -- PV

Välde poimii muutaman kirjakerhon kirjan hyllystä ja siirtää muita niin, ettei niiden puuttumista huomaa.

38 EXT. DIVARI -- PV I KUNNAN LÄPI.

Välde myy kirjat divarissa. Hän saa myyjältä setelin kouraan.

39 INT. KIRPPUTORI -- PV

Välde etsii itselleen vaatteita kirpputorilta.

40 INT. VÄLDEN KOTI -- PV

Välde piippaa hiuksiaan äidin kihartimella. Hän ottaa mallia New York Dollsin soittajista, joiden levynkansi hänellä on kylppärissä mukana.

Välde värjää hiuksensa vihreiksi. Välde katsoo märkiä hiuksiaan peilistä. Hän ei ole tyytyväinen lopputulokseen.

41 INT./EXT. KAMPAAMO -- PV

Kampanaja antaa hyllystä punaista väriä. Kampanajaa hymyilyttää Välden look.

CUT
TO:

Välde tulee ulos kampanajalta. Hän ei huomaa Ekdahlia, joka seisoskelee toisella puolen katua tyttöystävänsä ja Tipin kanssa. He sen sijaan näkevät Välden.

KAHVILASSA.

EKDAHL

Ei jumalauta...

42 INT. VÄLDEN KOTI -- RAPPUKÄYTÄVÄ -- PV EXT.

Välde nousee rappuja kotiovelleen. Hän on astumassa sisään, kun havahtuu johonkin ääneen takaansa. Puolet Niskalan perheen lapsista odottaa rapussa ruokailuvuoroaan ja tuijottaa Väldettä kaulat kenossa ylätasanteeltä.

43 INT. VÄLDEN KOTI -- PV

Välde levittää kylppärissä punaista väritahnaa hiuksiinsa.

35

5 KUVAUSPAIKKOJEN ETSIMINEN

Kuvauspaikkojen etsinnästä vastaa varsinaisesti elokuvan järjestäjä, mutta myös kuvaajan kannattaa olla tässä mukana mahdollisimman paljon. Hän on kuitenkin suurimmassa vastuussa elokuvan visuaalisesta tyylistä, minkä luomisessa kuvauspaikoilla on yleensä ratkaiseva merkitys. Kuvauksen kannalta puhutaan mahdollisesti jopa elokuvan tärkeimmästä työvaiheesta, joten etsimiseen kannattaa panostaa.

Jotkut kuvauspaikat ovat sellaisia, että kohtaukset pystytään kyllä toteuttamaan niissä, mutta ne vaativat paljon lavastamista tai muuta järjestelemistä. Näistä kannattaa pitää kiinni, mutta jatkaa silti sen valmiiksi täydellisen etsimistä. Joskus kuvauspaikat saattavat vaihtua jopa muutaman päivän ennen kuvausta, kun parempi onnistutaan viimein löytämään.

Flinckenbergin mukaan hyvässä kuvauspaikassa kaikki vain loksahaa vaivattomasti paikoilleen. Kuvat näyttävät hyviltä, näyttelijöiden on luontevaa olla ja liikkua. Jopa valaiseminen luonnistuu kuin itsestään. Huono paikka puolestaan kuluttaa liikaa kaikkien osastojen aikaa, ja kuvien tekeminen on työn ja tuskan takana.

Hyvä kuvauspaikka säästää valtavasti kustannuksia. Lavastamalla, kuvakulmien valinnoilla ja jälkitöillä saadaan kyllä ihmeitä aikaan myös paikalla, joka sopii tarinaan huonommin. Etsimällä parempi kuvauspaikka voidaan saada sama asia toteutettua murto-osalla tästä hinnasta. Etsimiseen menee kyllä paljon aikaa, mutta siihen ei välttämättä tarvita kuin yksi ihminen.

Yhteenkään kohtaukseen ei voi tehdä varsinaista kuvasuunnitelmaa ennen kuin kuvauspaikka on tiedossa. Kuvauspaikkojen etsiminen kannattaa siis aloittaa mahdollisimman aikaisin. Näin itse etsimiseen jää hyvin aikaa, ja se myös lisää kuvaajan ja lavastajan aikaa. Kuvauspaikan löytäminen aloittaa konkreettisemmän ja yksityiskohtaisemman suunnittelutyön.

6 KUVASSUUNNITTELU

6.1 Avoimena muutoksille

Kuvauspaikkojen etsintä voi kestää läpi koko esituotantovaiheen. Kohtauksen kuvat päästään kunnolla suunnittelemaan vasta sitten, kun kuvauspaikka on jo tiedossa. Kuvasuunnittelu siis limittyy sekä tämän, että myös muiden esituotantovaiheen tehtävien kanssa.

Kuvasuunnittelua tehdään vähitellen ja vanhoja suunnitelmia voi joutua korjaamaan moneen kertaan. Esimerkiksi paremman kuvauspaikan löytyessä voi joutua laittamaan tarkkaan suunnitellun kohtauksen kokonaan uusiksi. Ei kannata siis tehdä liian tarkkoja suunnitelmia, ennen kuin suuremmat suuntaviivat ovat tiedossa.

Kuvasuunnitelma elää jatkuvassa muutoksen tilassa. Mitään ei voi eikä tarvitse pitää lopullisena, ei edes viimeistä versiota. Kukaan ei estä muuttamasta suunnitelmia vaikka vielä kuvauspaikalla, jos uudet ideat tuntuvat paremmilta ja ovat täysin toteutettavissa. Myös näyttelijöiltä voi tulla ehdotuksia asemointien muuttamisesta, näiden suhteen kannattaa olla avoimena. Todellisuudessa asiat yleensä näyttävät erilaisilta kuin paperilla, ja tähän on hyvä osata reagoida.

6.2 Budjetin rajat

Kuvausbudjetin koko vaikuttaa jatkuvasti kuvasuunnitteluvaiheeseen, kaikki ratkaisut täytyy tehdä rahaa silmällä pitäen. Varsinkin normaalia kuvauskalustoa isompien kustannuksien, esimerkiksi kraanan tai steadicamin käytön kanssa pitää olla tarkkana.

Harvemmin kaikkia mieleen tulevia ideoita pystytään toteuttamaan. Myös käsikirjoitukseen voi joutua tekemään vielä muutoksia budjetin takia; massiivisien joukkokohtauksien tilalle voi löytyä pienempiä keinoja kertoa sama asia. Budjetin rajoissa taiteileminen kysyy kuvaajalta ja ohjaajalta todellista luovuutta.

Tuottajaosastoon täytyykin olla koko ajan tiiviisti yhteydessä. Usein jo melko aikaisessa vaiheessa pystyy antamaan kohtauksiin alustavia kuvamääriä, vaikka varsinaista kuvasuunnitelmaa ei vielä pystyisi tekemään. Kun kuvauspäivistä voidaan tehdä alustavia budjetointeja, tiedetään paremmin mitä kaikkea pystytään vielä tekemään.

6.3 Storyboard ja pohjapiirros

Kuvakäsikirjoitukset eli storyboardit voivat olla hyödyllisiä joissain erikoisemmissa kohtauksissa. Erityisesti, jos kuvassa on paljon jälkitöissä lisättäviä efektejä, storyboardista voi olla apua esimerkiksi lavastajalle ja vfx-artistille. Koko elokuvan kuvittamista harvemmin tehdään Suomessa.

Piirtäminen vie kuvaajalta todella paljon aikaa, jonka voisi käyttää hyödyksi huomattavasti paremminkin. Lisäksi, jos kuvista ei haluta pelkkiä tikku-ukkoja, kuvaajalta saattaa loppua piirustustaidot kesken. Tällöin storyboardin tekemiseen on palkattava erillinen graafikko. Graafikko paitsi maksaa paljon, myös vaatii kuvaajalta aikaa. Kuvaaja seuraa tämän työskentelyä koko ajan, piirtää hahmotelmia ja kuvailee piirrettäviä kuvia.

Huomattavasti storyboardia oleellisempaa tietoa saa kohtauksen pohjapiirroksista. Tämä on hyvin oleellinen työväline lavastajalle, joka näkee heti, mihin suuntiin kuvataan. Myös valaisijan kanssa on kätevää käyttää pohjapiirrosta, sillä siihen voi suoraan merkitä valojen paikat. Apulaisohjaaja näkee mikä kuvasuunta on milloinkin käytössä, ja osaa ohjeistaa ryhmää pitämään kuvasuunnat puhtaina tuotantokalustosta.

6.4 Call sheetit

Call sheettien tekemisessä kannattaa olla aktiivisesti mukana. Kuvaaja on kuitenkin se, joka osaa parhaiten arvioida, paljonko mikäkin kuva tulee viemään aikaa kuvauksissa. Pelkistä pohjapiirustuksista ja kuvalistoista ei apulaisohjaaja pysty aina päättelemään esimerkiksi monimutkaisia operointikuvioita tai valojen määrää.

Kuvaajallekin on hyötyä siitä, että aikataulutukset ovat toteuttamiskelpoisia. Välttämättä ei tarvitse koko aikaa istua apulaisohjaajan vieressä, mutta call sheettien uudet versiot kannattaa pyytää itselleen ja katsoa tarkasti läpi. Jatkuva palautteen antaminen hyödyttää kumpaakin osapuolta.

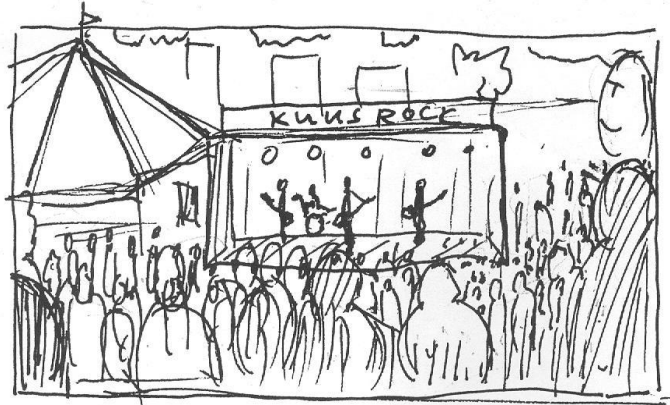
Kuvaajan vastuulla on myös päättää, mitkä vuorokaudenajat sopivat kohtauksen kuvaamiseen. Kuvauspaikalla täytyy aina selvittää, mistä suunnasta ja kulmasta aurinko milloinkin paistaa. Apulaisohjaajan oletuksena saattaa olla, että päiväkohtausta voi kuvata koko valoisan ajan. Auringon kulma kuitenkin muuttuu päivän aikana suuresti, mikä saattaa aiheuttaa esimerkiksi jatkuvuusongelmia.

Alla kuvasuunnitelmaa Miss farkku-suomen soittokohtaukseen. Kuvat ovat kuvaajan itse nopeasti piirtämiä luonnoksia, joilla lähinnä hahmotellaan kuvakokoja, kameran liikkeitä ja operointeja.

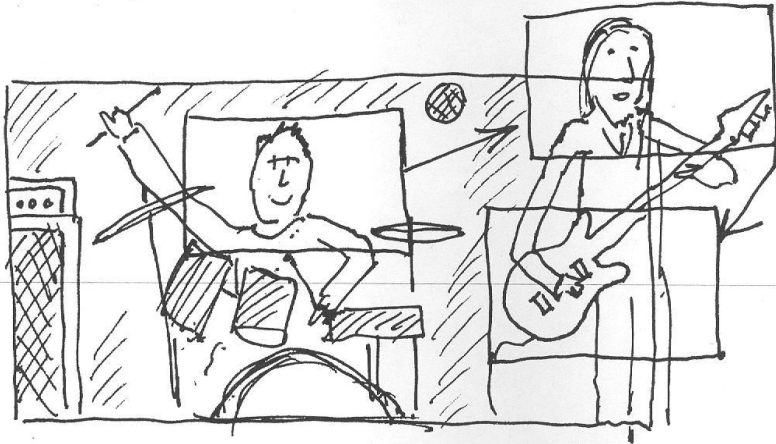
Kuvasuunnitelman jälkeen on Pohjapiirros elokuvan alkupuolella olevasta Cooperin testi -kohtauksesta. Kameroiden paikat ja suunnat on osoitettu A-kirjaimen näköisillä merkeillä. Joidenkin kameran paikkojen viereen on kirjattu kuvakokoja, kameranliikkeitä tai sitä, mitä hahmoa mikäkin kamera kuvaa. Katsomoon ja kentän laidalle on merkitty näyttelijöiden paikkoja. Näyttelijöiden rintamasuunnat on merkitty piirtämällä näille nenät ja hartiat.

3

12

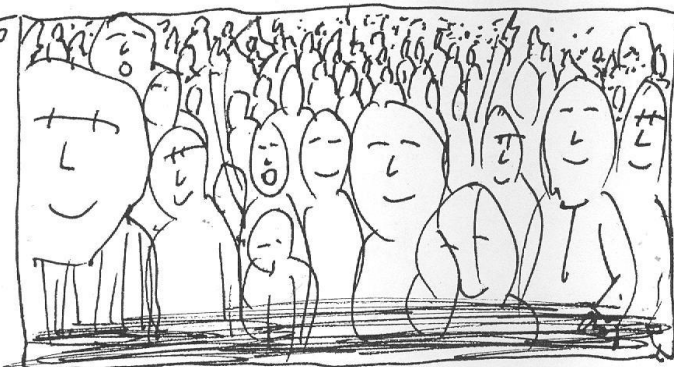
10, 11.

14

15

7 KAMERATESTIT

Kun ennen vanhaan elokuvat kuvattiin vielä filmille, kameratesteillä oli paljon nykyistä suurempi merkitys. Vuokraamot antoivatkin silloin kamerat ja filmit testeihin ilmaiseksi. Jokainen filmilaatu näyttää erilaiselta ja käyttäytyy eri tavoin. Tarkkaa monitorointia ei ole, joten valotus oli tehtävä pelkästään valotusmittarin varassa. Oli siis testattava esimerkiksi se, kuinka paljon kuvaa pystyy ylivalottamaan ennen kuin se palaa puhki, ja paljonko voi alivalottaa, niin että mustasta saa vielä yksityiskohtia näkyviin.

Nykyään valotusta voidaan tarkkailla hyvin tarkasti monitorin kuvasta ja kameran histogrammeista. Kameratestejä kannattaa silti edelleen tehdä, sillä niillä voi testata esimerkiksi valaisutekniikoita, filttäreitä, puvustusta ja maskeerausta. Testeihin voi tuoda useita eri kamera- ja linssivaihtoehtoja. Käytettävä kuvauskalusto voidaan sitten valita konkreettisten testitulosten, eikä pelkästään omien mielikuvien varassa.

Miss Farkku-Suomen esituotantovaiheessa esimerkiksi RED:in kamerat olivat vielä suhteellisen uusia. Kameran veitsenterävä 4k-resoluutio piti ottaa huomioon maskeerauksen ja lavastuksen yksityiskohtien viimeistelyssä. Myös haastavia operointikoreografioita tai muita järjestelyjä on hyvä testata etukäteen, jotta vältetään turhilta yllätyksiltä kuvauspaikalla.

Testeistä on myös se etu, että niistä saadaan ensimmäistä kertaa käsiin jotain konkreettista elokuvan visuaalisesta maailmasta. Esimerkiksi jos näyttelijä seisoo puvustettuna ja maskeerattuna tietyn seinämateriaalin edessä, alkaa elokuva vähitellen muuttua todeksi. Ilman testejä työryhmäläisten käsitykset elokuvan tyylistä olisivat vain jokaisen omissa mielikuvissa, ja näyttäisivät kaikilla hieman erilaisilta.

Todelliset kuvat ovat hyviä keskustelun välineitä suunnittelun jatkuessa. Kaikki saavat oikean käsityksen missä mennään ja mistä puhutaan. Jos jokin asia ei tunnu oikealta, niin kaikkea voidaan tässä vaiheessa vielä muuttaa.

Tässä Flinckenbergin laatima lista yhden testipäivän aikana testattavista asioista. Testattavaa näyttäisi olevan monelta eri osa-alueelta: kameran valintaa, valaisutestejä, jälkityötestejä sekä lavastus- ja pukutestejä.

Miss Farkku-suomi 4.4.2011

RED MX / ALEXA TEST

Päivä- ja iltatilanne (koti ja disco)

-harmaakortti + väritaulu + flagi

-Värikalvot? Disco-meininki/ keikka

-Näyttelijä + tausta, musta ja valkoinen pinta

+4 t stop pinta

-Ulkkokuva / Lumi negative bounce

-Greenscreen testi

-Ikkunaverhotesti vastavalo kevät aurinko?

-Flare / valoa sisään

-Pukutestejä int / ext

-Betoniseinää, bänditreeneifiilis, patina

-Seinämateriaalit

-Asa testi yli/alivalotus

Mukaan: epookki Par valot, värikalvoja, pöytälamppu?

Muista: Grip, fillarin valo digiefekti

8 JÄLKITYÖT, EFEKTIT

Jälkitöiden merkitys on yleisesti ottaen kasvamassa lujaa vauhtia siirryttäessä filmituotannoista digiaikaan. Esimerkiksi epookkielokuvassa pienten mainosten ja kylttien napsiminen pois katukuvasta on nykyään useinkin halvempaa jälkitöissä kuin kuvauspaikalla. Kuvasuunnitelmien selkiytyessä alkaa tulla ilmi, minkälaisia jälkitöitä kuvat mahtavat tarvita. Koska kaikki maksaa rahaa, on myös jälkitöiden budjettiin kiinnitettävä huomiota jo esituotantovaiheessa.

Kuvien perusteella tehdään alustava efektilista, jonka kanssa mennään jälkityöfirmaan keskustelemaan. Keskusteluissa käydään läpi tarkemmin kuvaustyyli, efektiä vaativien kuvien määrät, kameraliikkeet jne. Tämän perusteella pystytään antamaan jo alustava tarjous efektien kustannuksista.

Keskusteluissa voi myös saada arvokkaita ohjeita, mihin asioihin kannattaa kiinnittää huomiota efektoitavia kuvia kuvatessa. Mitä kyseisessä kuvassa saattaisi mennä kuvausvaiheessa pieleen, ja miten tämän voisi välttää.

Alla alustava efektilista Miss Farkku-suomeen. Eniten efektoitavaa elokuvassa on tuottanut juuri epookin kuvaaminen, eli modernien asioiden napsiminen pois kuvista. Cooperin testi -kohtaus on kuvattu aikataulullisista syistä kesäaikaan, vaikka siinä pitäisi olla lunta maassa. Talven luonti kuvaan on toteutettu lavastus-, puvustus- ja efektiosastojen yhteistyöllä.

Miss Farkku-Suomi**ALUSTAVA EFEKTILISTA KESKUSTELUN POHJAKSI 16.11.2010**

Huom:

Väliden koti INT-kohtaukset tarkoitus toteuttaa studiossa. Ikkunoiden takana greenscreenit, joihin lähiömaisemaa eri vuorokauden / vuodenaikoina.

Kohtaus no:

3: Maassa olevan lumen lisäys, modernien elementtien poistoa. X Talvella!
Taustalle tehtaan siluetti ja piippuja.

6: Lumen lisäys maahan?X Talvi

8: Kraana-ajo KK-YK mahdollinen heijastumien poisto ikkunoista ja tehtaan kajo taivaalle

9: Laajassa kuvassa taustalla Oulun siluettia riippuen kuvauspaikasta.

13 Datsun liikkeessä, uusien asioiden postoa laajassa kuvassa. kamera mahdollisesti liikkeessä. Twoshot auton tuulilasin läpi, greenscreen tausta?

16: Tehtaan siluetti järven toiselle puolelle, kuvataan pimeään aikaan. Digitaalinen jää+ lumi, jos tehdään kesällä???

21: Mahdollinen ihmisten monistus?

23: Tuiran silta: taustat ja modernien asioiden siivous.

26: Välde lenkillä, modernien asioiden putsaus? tää + rattori ext 6 efektikuvaa

35: TV- matskun istutus

47: SOK:n varasto mahdollinen graffitin poisto kuvasta?

60: TV matskun istutus: Smith+Jones?

79: Välde kävelee hiljaista katua, mahdollista modernien asioiden poistoa?

91: Tehtaan lisäys taustaan tai modernin tehtaan putsaaminen epookkiin?

100: Autokuva, greenscreen taustalle? sataa.

102: Sateen lisäys?

104: Tehdas ja modernien asioiden poistoa?

108: Ihmisten monistusta taustaan?

110: Ihmisten monistusta, taustalle kaupunkia.

114: lumen lisäystä taustoihin, lumipyryn lisäys

117: TV materiaalin istutus

118: Hento hidas lumisade

121: Katu: modernien asioiden poistoa? lumen lisäys.

126: Junan ikkunan takana greenscreen jossa oulun kaupunkia. Välde heijastuma ikkunassa. EXT juna etäänny??

Muuta:

Elokuvassa arviolta 550 kuvaa. Kamera pääasiassa fix tai dolly.

9 LOPUKSI: VERTAILUA OMAAN TYÖSKENTELYYN

9.1 Budjetin kanssa toiminen

Turun taideakatemian opiskelijatuotannoissa saa kuvata koulun kalustolla ilmaiseksi, kun taas ammattilaisten maailmassa kalusto pääsääntöisesti vuokrataan. Koulun kaluston käyttö sekä vapauttaa että rajoittaa; käytössä on esimerkiksi koko ajan kohtalaisen hyvä määrä valoja, jos kuvattava tila ei ole kovin suuri. Jonain päivänä valoille ehkä olisikaan käyttöä, mutta tarvittaisiin isompaa kraanaa. Vuokrakalustolla kuvattaessa voitaisiin jättää valot näiltä päiviltä pois, ja käyttää säästyneet rahat kraanan vuokraamiseen. Koulumaailmassa tällaista joustoa ei ole, vaan kaikki kuvat on mitoitettava juuri käytettävissä olevan kaluston mukaan.

Raha ei vaikuta pelkästään kalustoon, vaan myös kaikkeen muuhunkin. Budjetti määrää käytössä olevien kuvauspäivien määrän, näyttelijöiden ja avustajien määrän, matkustamisen eri kuvauspaikkoihin, työryhmän koon, myös kohtausten määrää voi joutua rajoittamaan rahan takia. Tekemisen vapaus vähenee, kun isoa osaa täysin arkisistakaan päätöksistä ei voi enää tehdä pelkästään taiteellisin perustein.

Kvasuunnittelun aikana budjettia on pidettävä jatkuvasti mielessä. Jos johonkin haluaa panostaa, pitää jotain muuta tehdä nopeammin, pienemmällä ryhmällä tai jättää kokonaan pois. On täysin hyödytöntä tehdä yksinään täydellinen kvasuunnitelma, ainoastaan tullakseen tuottajan tyrmäämäksi.

9.2 Työmäärä

Olen ehtinyt opiskelujeni aikana kuvaamaan kymmenkunta lyhytelokuvaa. Työskentelyni ennen kuvauksia on ollut hyvin suoraviivaista. Ensin luen käsikirjoituksen läpi, sitten keskustellaan mahdollisesti jotain tyylistä ohjaajan kanssa. Sitten katsotaan lokaatiot läpi, minkä jälkeen laaditaan kovalista ja mahdollisesti kuvakäskikirjoitus.

Luulin pitkien elokuvien ennakkosuunnittelun olevan melko samanlaista kuin oma työni opiskelijalyhytelokuvien parissa. Oletin, että itse työ olisi samaa, sitä olisi vain monta kertaa enemmän, johtuen elokuvan pitemmästä kestosta. Haastattellessani sain kuitenkin huomata prosessin olevan huomattavasti pidempi ja monimutkaisempi. Vaikka kohtauksia on huomattavasti enemmän, niistä jokainen on silti suunniteltu paljon tarkemmin kuin mitä itse olen tottunut tekemään.

Olin jo etukäteen huomannut, että kuvauspaikalla syntyvät kuvat yllättävät minut aina. En ole etukäteen tiennyt, miltä ne tulisivat näyttämään. Kaikista eniten yllättyy ensimmäisenä kuvauspäivänä. Tuntuu siltä, että jokaisen elokuvan visuaalinen ilme on tullut näkyväksi vasta silloin.

Syitä tähän tilanteeseen on löytynyt monia, ehdottomasti tärkeimpänä on testailun puute. En esimerkiksi ole kertaakaan nähnyt roolihahmojen vaatteita ennen kuin ne tuodaan näyttelijöiden päällä settiin. En ole myöskään ollut puvustajien kanssa juuri missään tekemisissä, olen yleensä tavannut heidät ensimmäistä kertaa vasta kuvauksissa. Enimmillään olen esittänyt näille joitakin toivomuksia, jotka on välitetty ohjaajan kautta.

Näyttelijä pitäisi päästä kuvaamaan oikealla kameralla ja linsseillä, oikeissa roolivaatteissa suurin piirtein elokuvaan soveltuvaa taustaa vasten. Kaikkien ennakkokäsitykset olisivat tällöin huomattavasti selkeämmät. Näiden kuvien näkeminen auttaisi ainakin minua, puvustajaa ja ohjaajaa jatkamaan tyylin kehittämistä.